L-Imnarja fl-aħħar Sena ta' Qabel il-Gwerra.

Kav. Joseph Said O.S.J.

L-istatwa ta' San Pietru u San Pawl fuq iż-zuntier. Ritratt ippubblikat fil-ġurnal 'Il-Berka' tal- 5 ta' Lulju 1939.

Il-festa tal-Imnarja fin-Nadur minn dejjem kienet waħda popolari fil-gżejjer Maltin. Sebgħin sena ilu konna assistejna għall-aħħar festa li saret qabel il-gwerra. Mur għidilna dak inhar minn liema żmien diffiċli kellna ngħaddu fl-erba' snin ta' wara!

It-theddida ta' gwerra kien ilha tissemma'. Il-ġurnali u l-mezzi ta' komunikazzjoni li kellna f'dak iż-żmien ta' sikwit kienu qed ixandru dak li kien qed jinħema. Stqarrija minn hemm, risposta minn naħa l-oħra, b'dan il-mod il-mexxejja tad-dinja kienu qed jersqu lejn l-gwaj li kellu jiġi wara. Għalina n-Nadurin sa dan iż-żmien il-ħajja kienet għadha għaddejja b'mod normali. Il-festa tal-Imnarja tas-sena 1939 kienet ġiet iċċelebrata bl-istess solennita` bħas-snin ta' qabel. Dak iż-żmien din kienet wieħed mill-mezzi li nisslu ferħ, meta tqis l-attivitajiet ta' matul is-sena kienu nieqsa ħafna.

L-Arċipriet Dun Ġużepp Cassar li fi żmienu saret il-festa li qed nitkellmu fuqha kien bniedem tar-ruħ. Kien ukoll missier spiritwali li kien jagħmel ħiltu kollha biex jgħin u jagħti kura spiritwali lill-parroċċa tiegħu. Għalhekk bi preparazzjoni għal din il-festa fid-disa' t'jiem ta' qabel, bħal ma' ġeneralment issir, saret in-novena. Kuntrarjament għal dak li jiġri llum, dak iż-żmien kienet saret filgħodu. Fil-ħamsa u nofs kienet issir il-quddiesa kantata. Imbagħad filgħaxija kienet issir il-priedka. Fis-sena 1939 din il-priedka matul dawn id-disa' t' jiem kienet saret mill-Kan. Martin Camilleri. F'din is-sena ma naqsux ukoll il-jiem tat-Tridu li kienu saru bil-mużika taħt id-direzzjoni tas-surmast Giardini-Vella. Dan is-surmast kien wieħed maħbub ħafna magħna in-Nadurin minħabba s-servizzi tiegħu fil-festa.

Il-ġurnata tal-Erbgħa 28 ta'Ġunju, lejliet is-Solennita` kienet waħda mistennija. Filgħodu kmieni fis-sitta kienet saret il-quddiesa tat-*Te Deum* bħala ringrazzjament. Filgħaxija saret it-Translazzjoni bir-relikwa. Din kienet ħarġet mill-Knisja fis-sitta akkompanjata mill-Kapitlu u Kleru tal-Kolleġġjata. Wara mbagħad sar l-ewwel għasar tas-Solennita` li ntemm bil-barka sagramentali. Il-Mużika kienet f'idejn is-Surmast Ġużeppi Camilleri li għal ħafna snin huwa mexxa l-mużika tiegħu f'lejliet u nhar il-festa tagħna.

Il-festeġġjamenti wara komplew fuq barra b'attenzjoni prinċipali taqa` fuq il-Banda Sant' Elena ta' Birkirkara. Din fuq il-palk tal-pjazza kienet segwiet programm mużikali li f'dak iż-żmien biex tisma` xi ftit mużika popolari riedet tkun xi okkażżjoni bħal din. Għalhekk għal din l-esekuzzjoni ma naqsitx dik il-folla mdaqqsa li nġemgħet madwar il-palk biex tisma` b'attenzjoni. Naturalment għalina in-Nadurin l-aktar li fraħna kien bl-innu l-kbir 'Lil San Pietru u San Pawl' ta' l-Arċipriet Anton Camilleri.

L-andament tal-festa kompla wara, bl-ispettaklu tal-logħob tan-nar li kien tant mistenni. Il-ġurnal 'Il-Berka' kien wassal dan it-tagħrif dwar dan, fil-ħarġa ta' dak il-jum:

'Illum, lejliet il-Festa ta' San Pietru u San Pawl, fin-Nadur ta' Għawdex sejjer ikun hemm logħob tan-nar speċjali maħdum minn l-infaħħrin David Grech u Toni Farrugia. Barra minn għadd ta' bċejjeċ tan-nar b'ilwin imżewqin, sejjer ikun hemm kaxxa infernali mill-isbaħ'.[i]

Iżda aktar minn dan, żgur li l-jum tal-Ħamis 29 ta' Ġunju kien l-aktar li kien mistenni. F'dan il-jum il-festa bdiet fil-ħamsa ta' filgħodu bil-matutin bir-responsorji kantati bis-sehem tal-mużika. Fid-disgħa u kwart imbagħad il-poplu attenda bi ħġaru għall-quddiesa solenni ta' jum il-festa. Il-paneġierku ta' l-okkażżjoni kien sar minn Patri Ġużepp Xuereb Dumnikan. Kif kienet id-drawwa dak iż-żmien l-Isqof Gonzi ġie

mistieden biex jassisti din il-quddiesa minn fuq it-tron.

Filgħaxija l-funzjonijiet fil-knisja kienu bdew fil-ħamsa bit-tieni għasar tas-Solennita`. Wara ħarġet il-purċissjoni bl-istatwa titulari tal-Appostli San Pietru u San Pawl fejn iddawret mat-toroq prinċipali fost preżenza kbira ta' nies li kienet tiġi anke mill-gżira ta' Malta. Mad-dħul tal-purċissjoni lura fil-Kolleġġjata kienet indaqqet l-Antifna u ngħatat il-barka sagramentali. Bħal ġurnata ta' qabel, il-funzjonijiet kollha li kienu immexxija mill-Arċipriet Cassar kienu bis-sehem tal-mużika tas-Surmast Camilleri.

Minbarra dawn il-funzjonijiet li saru fil-Knisja, l-festeġġjamenti tkomplew fuq barra. Matul il-jum kienet ġiet organizzata t-tiġrija tal-bhejjem, filwaqt li filgħaxija waqt il-qofol tal-festa , il-Banda Sant' Elena għal darba oħra reġgħet tellgħet programm mużikali ieħor. Sintendi waqt il-qofol tal-festa ma naqasx il-ħruq ta' musketterija u bombi li dak iż-żmien kienu ħafna popolari li kienu jinħarqu mill-għalqa li kien hemm maġemb l-oratorju li llum minflok hemm mibni iċ-Ċentru Parrokkjali. [ii]

Il-festa titulari tas-sena 1939 kellha ukoll l-ispejjeż tagħha. Sebgħin sena ilu din il-festa kienet ġiet tiswa is-somma ta' £319, 0s, 8., liema somma kienet waħda kbira għal dak iż-żmien. Titwila ħafifa lejn x'uħud mill-ħlasijiet li saru għal din il-festa insibu li l-predikatur tan-novena l-Kan. Martin Camilleri kien tħallas £2, il-paninġerkista Patri Ġ. Xuereb £1, 5s, kantanti u mużiċisti għal matutin £1, 3s, kantanti tan-novena 5s, is-Surmast Giardini-Vella għall-mużika tat-tridu £6, lis-Surmast Ġużeppi Camilleri £25, il-Banda Santa Elena £21, xarba lill-bandisti u dawk li kantaw l-innu £1, 8s, 6, lil Ġużeppi Farrugia għan-nar £17, 10s, għal xogħol tan-nar ieħor £16,10s, għal polvri £3,13s, spejjeż għall-eletriku £30, tiġrija tal-bhejjem 24s, 9. Ma' dawn kien hemm xi spejjeż oħra żgħar lil diversi persuni individwali, alloġġament u transport. [iii]

Il-ferħ ta' din il-festa kien wieħed qasir. Ftit xhur wara eżattament fl-10 ta' Ġunju 1940, f'Malta faqqgħet il-gwerra bil-konsegwenzi koroħ kollha li din ġabet magħha. L-effetti nħassu ukoll fin-Nadur. Kien żmien li xejn ma kien sabiħ. Kien żmien li wassal biex wara, għal tliet snin sħaħ naraw lill-festa tal-Imnarja ssir biss ġewwa il-knisja b'limitazzjoni kbira. Dan kollu sar bin-niket u d-djieqa li dan iż-żmien kien ġab miegħu.

Referenzi:

i – Il-ġurnal *'Il-Berka'* 28/6/1939 Paġna 4.

ii – *'In-Nadur'* Vol II Alex Bonnici Paġna 413.

iii – *Veneranda Lampada* – Ħruġ 1919-1956.

IL-BANDA ST. HELENA DDOQQ ŻEWĠ PROGRAMMI F'GĦAWDEX

Għall-okkażżjoni tal-Festa ta' San Pietru u San Pawl, Nadur, Għawdex, il-Banda St. Helena sejra ddoqq dawn iż-żewġ programmi taħt id-direzzjoni tas-Surmast tagħha Kav. Ġius. Busuttil.

Fit-28 ta' Ġunju:

	Innu tal-Papa	
Marċ Sinfonku	'Aprilia'	Orsomando
Grand Overture		Tschaikowsky
	'Solenne 1812'	
'Innu lill-Appostli Pietru u Pawlu'		Kan. A. Camilleri
Selection	'Aida'	Verdi
Selection	'Turandot'	Puccini
	Innu Malti	
	Innu Sant'Elena	
	'God Save the King'	

Fid-29 ta'Ġunju:

	Innu tal-Papa	
Marċ Sinfonku		Giumarra
	'Salve Melita Salve'	
Overture	'Orfeo all'Inferno'	Offenback
Selection	'Butterfly'	Puccini
Scenes	'Pittoresque'	Massennes
	'Angelus No. 4'	
Fantasija	'Lohengrin'	Wagner
	Innu Malti – Innu Sant'Elena	
	'God Save the King'	

Il-programmi mużikali li l-Banda St. Helena għamlet fil-festa tas-sena 1939. Mill-ġurnal 'Il-Berka' tas-27 ta'Ġunju 1939.

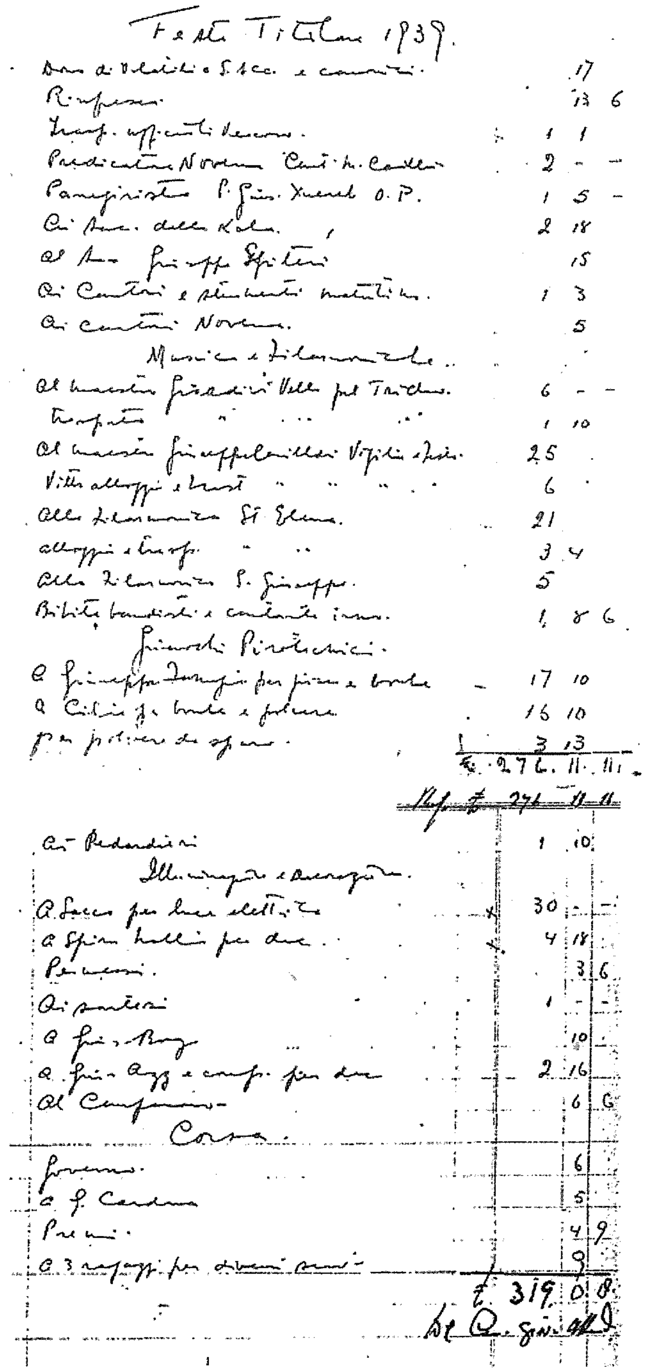

Festa Titolare 1939.

	£	s	d
[illegible]		17	
Rinfreschi		13	6
[illegible]	1	1	
Predicatore Novena [illegible]	2	-	-
Panegirista P. Giov. [illegible] O.P.	1	5	-
[illegible]	2	18	
[illegible]		15	
Ai Cantori e strumenti [illegible]	1	3	
Ai cantori Novena		5	
Musica e Filarmoniche.			
Al maestro [illegible]	6	-	-
[illegible]	1	10	
Al maestro [illegible]	25		
Vitto alloggio e trasp.	6		
Alla Filarmonica St Elena	21		
alloggio e trasp.	3	4	
Alla Filarmonica S. Giuseppe	5		
[illegible]	1	8	6
Fuochi Pirotecnici.			
[illegible]	17	10	
[illegible]	16	10	
[illegible]	1	3	13
	£. 276.	11.	11.
Ai Predicatori	1	10	
Illuminazione e decorazione.			
[illegible]	30	-	-
[illegible]	4	18	
[illegible]		3	6
[illegible]	1	-	-
[illegible]		10	-
[illegible]	2	16	
Al Campanaro		6	6
Corsa.			
[illegible]		6	
[illegible]		5	
Premi		4	9
[illegible]		9	
	£. 319	0	0

Ir-rendikont ta' l-ispejjeż tal-festa tas-sena 1939.